

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8CoCsp/20/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122471917
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eduard Valenčin
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:6122471917.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Eduarda Valenčina a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD., v spore žalobcu: 365.bank, a.s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava Mesto, IČO: 31 340 890, právne zastúpený: Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., Dvořákovo nábrežie 8A, 811 02 Bratislava, IČO: 47 232 471 proti žalovanému: A. A., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XX/XX, XXX XX C., v konaní o zaplatenie 6.389,29 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 9 Csp 41/2023 - 82 zo dňa 22.06.2023 takto

rozhodol:

- Potvrďuje rozsudok.
- Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi.

odôvodnenie:

- Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len súd prvej inštancie) rozhodol tak, žalobu zamietol a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.
- Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 1 ods.2, § 2 písm. d), § 7 ods. 1 a 2, § 7 ods. 16, 17 a 20, § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy (ďalej len „ZoSÚ“), § 251, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. - Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).
- V predmetnej veci tak rozhodol o žalobe žalobcu na zaplatenie sumy 6.389,29 € s príslušenstvom. Žalobca vychádzal zo skutkového základu, že medzi ním ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom bola dňa 05.12.2018 uzatvorená zmluva o úvere, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 8.400 €, z ktorého bola do podania žaloby vrátená suma 5.395,71 €. Keďže žalovaný svoj záväzok splácať úver neplnil riadne a včas, žalobca listom zo dňa 20.06.2022 úver predčasne zosplatnil. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že medzi stranami sporu bola uzavretá spotrebiteľská zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru. Pred uzavretím tejto zmluvy bol však žalobca - veriteľ povinný s odbornou starostlivosťou skúmať, či majetková a sociálna situácia žalovaného (dlžníka) „zaručuje“ splácanie poskytnutého úveru z hľadiska jeho bonity. Žalovaný mal v žiadosti o úver uviesť čistý mesačný príjem 400 €. Mesačné výdavky na živobytie (napr. SIPO, náklady na bývanie, telefón) neboli vôbec skúmané. Žalovaný je slobodný a bezdetný. Súd prvej inštancie vyzval žalobcu, aby preukázal, ako skúmal bonitu žalovaného. Na základe tejto výzvy žalobca súdu oznámil že, bonita žalovaného bola skúmaná nasledovne: príjem žalovaného 400 € mesačne, výdavky na živobytie boli stanovené ako životné minimum 205,07 € + 38,99 €, výdavky na už splácané úvery boli 9 € (3% z úverového rámca 300,00 €, keďže ďalšie 2 splácané úvery mali byť vyplatené prejednávanej úverom). Súd prvej inštancie ale poznamenal, že podľa reportu SRBI však mesačná splátková operácia pri úverovom rámci bola

vo výške 15 €, nie 9 €. Podľa súdu prvej inštancie žalobca nepracoval svojim zavinením so správnymi informáciami, a preto dospel k nesprávnym záverom o bonite žalovaného. Žalobcom uvádzané opatrenie NBS č. 10/2017, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v § 2 ods.5 pri otázke nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa uvádza, že tieto sú „najmenej vo výške životného minima“. Uvedené však v žiadnom prípade neznamená, že údaj o nákladoch na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa možno, bez skúmania, nahradiť údajom o životnom minime. Podľa súdu životné minimum prichádza do úvahy až vtedy ak veriteľ po skúmaní skutočných životných nákladov spotrebiteľa (príkladmo vyššie uvedených) zistí, že sú uvádzané v sume nedosahujúcej ani životné minimum. Žalobca súdu predložil „Report“ zo Sociálnej poisťovne, podľa ktorého vymeriavací základ žalovaného (hrubý príjem) je 440 €. Podľa kalkulačky čistej mzdy uvedené predstavuje netto príjem 377,71 €.

4. V súvislosti s výkladom ustanovenia § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z., súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ ide o výklad žalobcu, že o porušenie odbornej starostlivosti hrubým spôsobom nemôže ísť, ak dodávateľ nahliadol do príslušnej databázy (a nezisťoval výdavky spotrebiteľa na živobytie), súd prvej inštancie uviedol že s takýmto výkladom nesúhlasí.

Sporné ustanovenie znie - Ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom 1. bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo 2. bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov. Spojka „alebo“ nemusí mať výlučne vylučovací význam. Tak je tomu v danom prípade. Citované ustanovenie znamená, že o hrubé porušenie ide v prípade, ak veriteľ nevykoná zisťovanie podľa 1. a zároveň podľa 2. Uvedené je logické, pretože iba vykonaním 1. a 2. môže veriteľ získať komplexné informácie pre vyhodnotenie bonity dlžníka. Zákonodarcu zároveň správne nepoužil spojku „a“, pretože v takom prípade, by k hrubému porušeniu došlo iba pri nevykonaní 1. a 2. súčasne, teda na hrubé porušenie povinnosti by nepostačovalo nevykonanie iba jedného z uvedených postupov.

Uvedené ustanovenie preto treba vykladať tak, že o hrubé porušenie povinnosti ide, ak veriteľ nevykoná, čo len jedno z opatrení 1. alebo 2. a negáciou uvedeného dospejeme k záveru, že vykonané musia byť obidve zisťovania, teda 1. a aj 2.

5. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobca pri preverovaní bonity (ako najdôležitejšej predzmluvnej povinnosti) nepostupoval s odbornou starostlivosťou (ako starostlivosťou vyžadujúcou aktivitu veriteľa a nie iba sofistikovane vykonaný postup, výsledkom ktorého je poskytnutie úveru nebonitnej osobe javiacej sa ako osoba, u ktorej možno riadne splácanie úveru predpokladať), čoho výsledkom je, že poskytnutý úver je bez úrokov, bez poplatkov a k jeho platnému predčasnému zosplateniu nedošlo. Poukázal na to, že bez skutočného skúmania výdavkov spotrebiteľa na živobytie nemožno hovoriť o odbornej starostlivosťi, ale naopak takýmto postupom dochádza k jej hrubému porušeniu. Žalovanému teda zostalo zachované právo splácania úveru v splátkach, pričom splátka je tvorená iba časťou pôvodnej splátky pripadajúcej podľa amortizačnej tabuľky na istinu a poisťné. Predčasné zosplatenie úveru je tak neplatným právnym úkonom bez akýchkoľvek účinkov. Keďže išlo o hrubé porušenie odbornej starostlivosti, uplatnia sa obe zákonom predpokladané sankcie, aplikujúc pravidlo „argumentum a maiori ad minus“ (od väčšieho k menšiemu; od silnejšieho k slabšiemu - čo poukazuje na to, že napr. z obmedzenia vo väčšom rozsahu sa usudzuje aj na obmedzenie v menšom rozsahu alebo splnenie podmienok na prísnejšiu sankciu obsahuje v sebe aj splnenie podmienok na menej prísnu sankciu).

6. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca má nárok na vrátenie istiny splatnej ku dňu rozhodnutia súdu. Podľa rozpisu splátok ku dňu 20.06.2023 bola splatná istina vo výške 3.566,65 € a poisťné vo výške 544,32 €, spolu 4110,97 €. Žalovaný už zaplatil sumu 5.718,91 €, preto súd žalobu v celom rozsahu zamietol. Po uplynutí času, ktorý pokrýva zaplatenú istinu (prípadne aj poisťné) bude žalovaný povinný dosplácať úver do sumy 8.400 €, ako aj poisťné, a to mesačnými splátkami tvorenými istinou pôvodných splátok a poisťným. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na to, že žalobcovi za upomienky, upozornenie pred výzvou a za výzvu na splatenie úveru nepatrí úhrada nákladov po 9 €, pretože oprávnenosť takto určených nákladov žalobca nepreukázal a zároveň nepreukázal súčasť zmluvy, ktorá by úhradu týchto nákladov zakladala. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v súlade s ustanovením § 255 ods.

1 a 262 ods. 1 CSP tak, že aj keď bol v konaní úspešný žalovaný, žiadne trovy konania mu nevznikli, preto mu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

7. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Poukázal na to, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam [odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP], vec nesprávne právne posúdil [odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP] a nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP]. Žalobca sa so záverom konajúceho súdu nestotožnil, rozsudok považuje za vecne nesprávny a v rozpore s platnou právnou úpravou. Žalobca uviedol, že pred poskytnutím úveru skúmal platobnú schopnosť žalovaného, a to najmä v kontexte s prihliadnutím na účel úveru, dobu trvania úveru, pričom overoval existujúce záväzky žiadateľa a výšku príjmu žiadateľa. Žalobca predložil počas konania súdu žiadosť o úver, reporty zo SP a SRBI. Pri skúmaní bonity žalovaného pracoval ďalej s informáciami, ktoré mu boli poskytnuté zo strany žalovaného a taktiež skúmal záväzky žalovaného z dostupných registrov. Žalobca ďalej poukázal na ustanovenie § 2 ods. 5 opatrenia NBS č. 10/2017, pričom práve táto právna úprava v sebe subsumuje aj iné životné náklady dlžníkov, ktoré sa majú zohľadňovať percentuálnym zvýšením rozdielu medzi celkovou výškou čistého príjmu spotrebiteľa a životným minimom spotrebiteľa, čo vyplýva zo samotného znenia § 2 ods. 1, ods. 5. citovaného opatrenia NBS. Žalobca teda nemusí zisťovať ďalšie skutočnosti od dlžníkov, ktoré by nemuseli byť ani relevantne preukázateľné. Žalobca tak, aj vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti má za to, že dostatočne preukázal splnenie si povinnosti v zmysle ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. a rozhodnutím o zamietnutí žaloby bol flagrantným spôsobom ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch. Právne závery súdu prvej inštancie považuje teda žalobca za zjavne arbitrárne, v dôsledku čoho neudržateľne zasahujú do jeho základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a práva vlastníť majetok. Navrhol preto, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby odvolací súd vo veci sám rozhodol a žalobe vyhovel.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal uznesenie súdu prvej inštancie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

9. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

10. Odvolací súd má za to, že prvoinštančný nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení svojho rozhodnutia sa úplne a argumentačne správne vysporiadal s tvrdeniami sporových strán a nimi predloženými dôkazmi, vykonal primerané dokazovanie, správne zistil skutkový stav a v intenciách platnej právnej úpravy vyvodil z neho i správne právne závery. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP) a na zdôraznenie jeho správnosti uvádza nasledovné:

11. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie vyvinul maximálnu aktivitu vo vzťahu k zisteniu, akým spôsobom veriteľ pred poskytnutím úveru zisťoval, preveroval a vyhodnotil bonitu žalovaného. Žalobca na základe výzvy súdu predložil „dáta dopytu“ s tým, že sa má jednať pravdepodobne o výstup Sociálnej poisťovne. Žalobca ale neozrejmlil čo znamenajú jednotlivé údaje v tomto potvrdení a pokiaľ odpoveď "A", má znamenať „áno“, tak z tohto dokumentu vyplýva iba to, že priemerný vymeriavací základ za posledné 3 mesiace bol u žalovaného aspoň 440 eur, pričom ako správne uviedol súd prvej inštancie, tak pri takejto výške hrubého príjmu, čistý príjem predstavuje cca 378 eur mesačne. Súd prvej inštancie však aj vypočul samotného žalovaného, ktorý v rámci výsluchu pred súdom poukázal na to, že jeho príjem je niečo cez 400 eur a žalobca pred uzavretím úverovej zmluvy od neho nežiadal pracovnú zmluvu, výplatné pásky a taktiež ani nezisťoval a ani nepreveroval jeho výdavky na živobytie,

teda ubytovanie, jedlo, telefón, lieky, dochádzanie do práce resp. ďalšie bežné výdavky. Už z takto zisteného skutkového stavu je nepochybné, že žalobca hrubo porušil svoje povinnosti vyplývajúce z § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a s poukazom na ustanovenie § 11 ods. 2 ZoSÚ, minimálne z dôvodu neskúmania a nepreverenía žiadnych výdavkov žalovaného, je správny záver súdu prvej inštancie o bezúročnosti a bezpoplatkovosti predmetného úveru. Žalobca na základe výzvy súdu predložil aj výpis z registra klientskych informácií ku ktorému, ale tiež neposkytol žiadne relevantné vysvetlenie.

12. Pokiaľ žalobca argumentoval opatrením Národnej banky Slovenska č. 10/2017, tak z toho vyplýva, že výška nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb podľa § 7 ods. 20 písm. b) ZoSÚ, sa určuje najmenej vo výške sumy životného minima, pričom to ale samozrejme nezabavuje veriteľa, aby zisťoval a taktiež samozrejme aj preveroval reálne výdavky spotrebiteľa. V danom prípade to, ale žalobca vôbec nepreukázal a ako správne poukázal súd prvej inštancie, za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje aj porušenie povinností vyplývajúcich z § 7 ods. 19 až 42 ZoSÚ. Z § 7 ods. 20 ZoSÚ vyplýva, že na výpočet ukazovateľov schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver sa použije čistý príjem spotrebiteľa, ktorý žalobca v danom prípade relevantne nepreukázal, ďalej náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť, čo žalobca nepreukázal vôbec, ďalej výška splátky spotrebiteľského úveru ktorá, tak ako na to poukázal súd prvej inštancie (pri závere, že predchádzajúce dva úvery mali byť platené práve týmto úverom) nebola uvedená správne, keďže táto bola vo výške 15 eur mesačne, nie 9 eur. Rovnako žalobca nepreukázal či mal žalovaný pred uzavretím zmluvy aj peňažné záväzky znižujúce jeho príjem.

13. Za správny považuje odvolací súd aj záver súdu prvej inštancie týkajúci sa výkladu ustanovenia § 11 ods. 2 ZoSÚ. Odvolací súd má taktiež za to, že spojka „alebo“ vyplývajúca z tohto ustanovenia, neznamena v kontexte tohto ustanovenia vylučovací význam, pretože by bolo úplne bez logického konceptu to, pokiaľ by aj veriteľ preukázal nahliadnutie do príslušnej databázy spotrebiteľských úverov, ale nijakým spôsobom by neskúmal príjem, výdavky a rodinný stav spotrebiteľa. V danom prípade aj keď žalobca tvrdil určitý príjem, tento hodnoverne nepreukázal a vôbec nepreukázal výdavky žalovaného. Odvolací súd má, rovnako ako súd prvej inštancie, za to, že žalovaný má samozrejme výdavky na bývanie, stravu, hygienické potreby, ošatenie, obuv, telefón, cestovné, pričom pokiaľ žalobca tieto výdavky žiadnym spôsobom nezisťoval a nepreveroval, tak nemožno vychádzať pri určení výdavkov iba zo sumy životného minima, ale tieto je potrebné podrobne skúmať, pretože v opačnom prípade to má za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru.

14. Odvolací súd si taktiež dovoľuje poznamenať, že banky, resp. vo všeobecnosti veritelia v rámci svojej marketingovej činnosti samozrejme oslovujú potencionálnych klientov, aby si od nich brali úvery, čo je samozrejme v súlade s predmetom ich činnosti. Avšak na druhej strane musia byť pripravení na to, že v prípade nesplácania úveru a uplatnenia svojho nároku na súde, bude preukázanie skúmania bonity pred poskytnutím úveru, ako jednej z najdôležitejších povinností veriteľov, podrobené podrobnému prieskumu týkajúceму sa hlavne tej skutočnosti, akým spôsobom veriteľ zisťoval a hlavne preveroval údaje poskytnuté samotným klientom, resp. aké ďalšie údaje o klientovi získal, aby relevantne preukázal svoj záver o tom, že poskytnutie úveru klientovi, minimálne v čase jeho poskytnutia, predstavovalo pre banku minimálne riziko nesplácania, čo znamená, že klient v prípade, pokiaľ nedôjde na jeho strane k významnej zmene pomerov v jeho neprospech, ohľadom jeho bonity, tak bude, v podstate bez problémov, splácať splátky úveru.

15. Odvolací súd taktiež poukazuje na to, že nezistil, aby bol súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, pričom žalobca ani konkrétne nešpecifikoval v čom majú spočívať tieto nesprávne skutkové zistenia. Súd prvej inštancie na takto správne zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy a správne dospel k záveru o tom, že zosplatenie úveru je neplatné a úver je bezúročný a bez poplatkov, aplikujúc zásadu „argumentum a maiori ad minus“. Žalobca taktiež nešpecifikoval v čom konkrétne spočíva nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. S poukazom na vyššie uvedené závery súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

16. O nároku žalovaného na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanému, ktorý bol v odvolacom konaní plne úspešný, síce vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania, tieto si však neuplatnil a ani nevyplývajú z obsahu spisu, preto mu odvolací súd ich náhradu, s poukazom na čl. 17 základných princípov CSP, nepriznal.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).